

Zaden op reis

Een zadenwandeling door de tuin voor kinderen van groep 1,2,3 en 4

Een zadenwandeling over het Drezelpad door Natuurtuin 't Loo voor kinderen van groep 1-4 onder begeleiding van een volwassene.

De **vetgedrukte tekst** kan door de begeleider voorgelezen worden, of in eigen woorden worden verteld aan de kinderen.

Er staan verschillende versjes in. Als de begeleider ze voorleest, laat de kinderen dan een kring gaan staan of zitten! Stimuleer de kinderen om zelf dingen te ontdekken. Blijf wel op de paden!

De **niet vetgedrukte tekst** zijn vragen aan de kinderen en doe-op-drachtjes.

Het boekje is voorzien van bijpassende afbeeldingen, die thuis of op school ingekleurd kunnen worden.

WEGWIJZER:

Kom je in je boekje een wandelend eikeltje tegen, dan moet je naar het volgende bordje van het drezelpad lopen.

Vooraf:

Vanuit de Wingerd loop je richting uitgang. Vóór de informatieborden ga je rechtsaf door een klaphek de Velttuin in. Daar zie je ergens bordje 1. De verdere route staat op de plattegrond achter in je boekje.

Er staan 8 bordjes langs die route en elke groep kinderen start op één van deze plaatsen. In het boekje zie je welke vragen bij elk bordje horen.

Blijf op de paden, want anders verstoort je het leven van de planten en dieren in deze natuurtuin.

Veel succes, maar vooral ook veel plezier met deze rondwandeling, want daarom ben je hier!!!

BORDJE 1**PITTEN**

In dit stukje van de tuin staan zonnebloemen. Als ze groot gegroeid zijn komen er van die lekkere pitjes is.

Wie van jullie heeft wel eens zonnebloempitjes gegeten? Bijvoorbeeld in het brood?

Kijk eens naar de zonnebloemen in jullie boekje. Wie vinden die pitjes ook heel lekker denk je?

Stop in de lente 3 pitjes in de grond en ..... wacht.

Na enkele maanden komt er uit elk pitje een prachtige bloem met op de lange stengel een geel hoofd dat zich naar de zon toekeert. Nog wat later komen de zaden, de zonnebloempitten. Vogels zijn er dol op en zullen proberen de zonnebloempitten los te peuteren. Lekker!

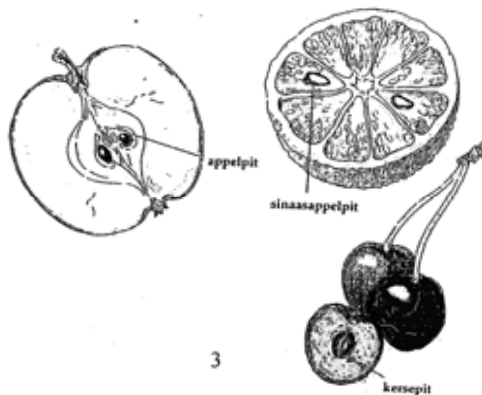
BORDJE 2**FRUIT**

We lopen door tot we fruitboompjes zien.
Op de bordjes op de grond kun je zien wat voor soort fruit het is.

Hangt er al fruit aan de boompjes?
Is dat fruit al rijp?

Een babbeltje over fruit.

Eten jullie wel eens fruit?
Wat voor fruit staat er in jouw boekje?
Zitten daar ook zaden of pitjes in?
Wat kun je met de zaden of pitjes doen?

BESSEN

Zien jullie hier ook bessenstruiken staan?
Welke bessen vinden jullie lekker om te eten?
Eet je ook wel eens bosbessen of bramen?

Versje: Bramen plukken

Bramen plukken met elkaar,
pak de grootste emmer maar.
Pak een mandje of een pan;
plukken wat je plukken kan.
Mama maakt straks - oh wat knap,
bramenboter, bramenpap,
bramenjam en bramensnoep,
bramenthee en bramensoep.
En ze bakt er in een pan
bramenpannenkoeken van!

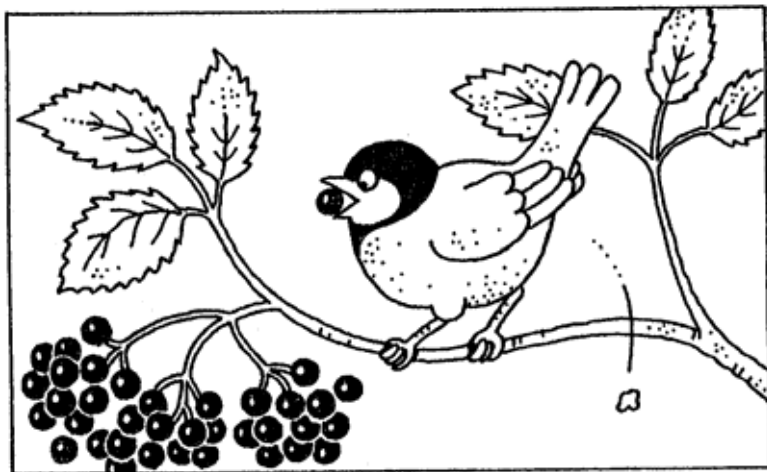
ZIJN ALLE BESJES OM TE ETEN?

Een babbeltje over besjes.

Kun je alle besjes eten?

Hoe kun je weten of je besjes wel of niet kunt eten?

Vele vogels kunnen bessen eten zonder er ziek van te worden, maar je kunt 's winters wel zien welke bessen ze het lekkerst vinden, die zijn het eerst van de struiken gesnoept. Het zaad van die bessen (de pit) komt er weer met de poep uit en kan weer een nieuw plantje worden.

Wat kun je doen, zodat je niet de verkeerde besjes eet?

Luister maar eens naar dit versje:

De besjes aan de struiken

Zie je besjes aan de struiken,
blijf er dan beslist vanaf!
Want pluk je een verkeerde
krijg je van zo'n besje straf.

Van de ene krijg je buikpijn,
van een ander krijg je jeuk.
Van een derde ga je hoesten,
dat is helemaal niet leuk.

Oh, natuurlijk zijn er besjes
die je lekker eten kan.
Maar wanneer je die wilt proeven,
vraag het eerst dan aan je mam.

BORDJE 3

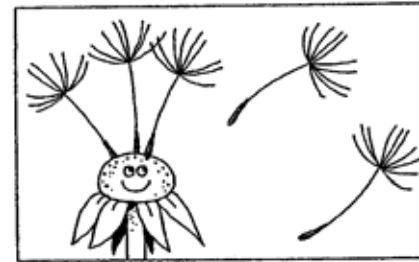
ZAADJES AAN DE PLANTEN

We lopen nu uit de Velttuin naar de wilde plantentuin.

Daar groeien heel veel bloemen, en als bloemen uitgebloeid zijn krijgen ze zaadjes! Zaadjes zorgen er op verschillende manieren voor dat ze een eindje uit de buurt van de moederplant terechtkomen. Ze hebben een eigen plekje nodig om een nieuwe plant te worden: "Ze gaan dus op reis"

Maak met de kinderen een rondwandeling door de wilde plantentuin en probeer ze die verschillen te laten ontdekken. Kijk ook goed naar de plaatjes op de volgende bladzijde.

Hier staan verschillende zaden en hoe ze op reis gaan. Kijk goed in de tuin of je die zaden ziet!

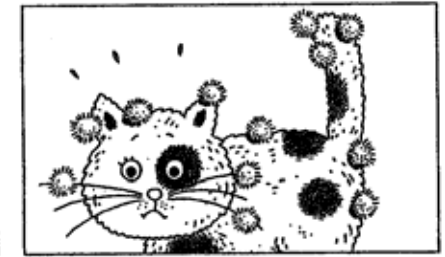
Paardebloempluisjes zweven als valschermpjes op de vleugels van de wind.

De droge peultjes van de brem „ploffen“ open, zodat het zaad wordt weggeschoten.

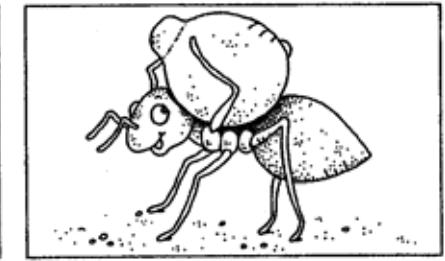
Vele vogels eten bessen. Het zaad komt er weer uit met de poep.

Het zaad van de klis haakt zich vast aan de vacht van dieren.

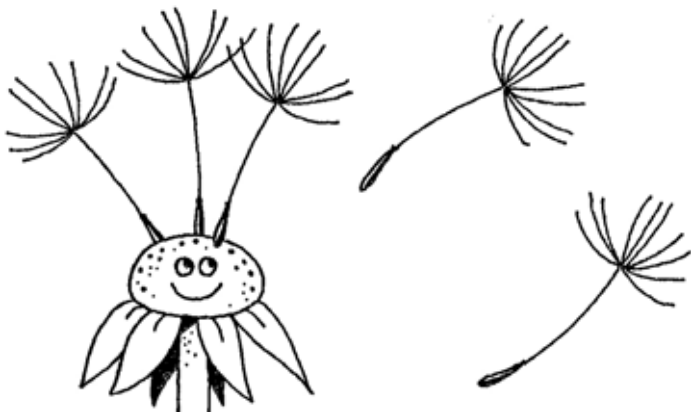
De zaden van oeverplanten, zoals de gele lis, worden door het water meegevoerd.

Het lekkere viooltjeszaad wordt door de mieren naar hun nest gesleept.

Versje: Paardebloem

Geef toch kleine paardebloem
je pluisjes aan de wind.
Ik hoop dat ieder zaadje straks
een aardig plekje vindt.
En dat op al die plekjes
nieuwe plantjes zullen groeien
en overal hier om ons heen
weer gele bloemen bloeien.
En dat die bloemen later,
aan het einde van hun leven,
hun pluisjes - net als jij
weer aan de wind mee zullen geven.

BORDJE 4

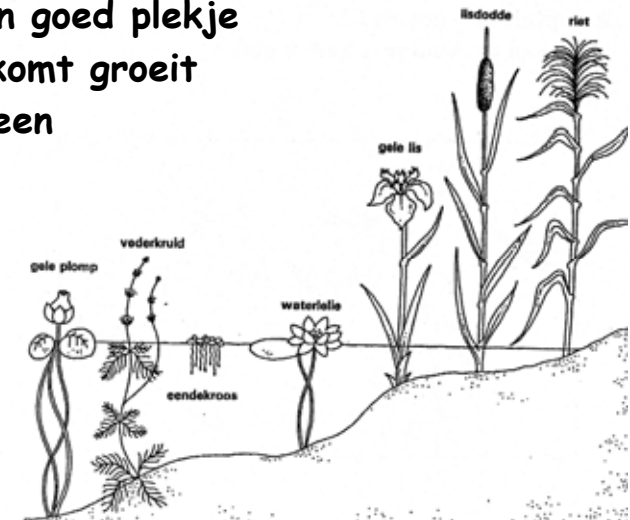

DE POEL

Door het klaphek lopen we de bloementuin
uit en gaan achter het insectenhotel naar
de poel toe.

Kijk naar je tekening in je boekje en kijk in de
poel of je dezelfde bloemen met zaden ziet.

Wist je dat de zaaddoos van de gele lis kan
blijven drijven. Als hij lang in het water ligt
gaat hij rotten en zakt naar de bodem. Als
hij op een goed plekje
terecht komt groeit
er weer een
nieuwe
plant.

BORDJE 5**BIJEN**

We lopen nu verder naar de bijenhal.

Er is een afrastering van palen. Ga daar niet achter.

Er is een pad tussen wilgen aangelegd zodat je om de bijenhal heen kunt lopen en veilig naar de bijen en de bijenkasten kunt kijken.

De bijen halen nectar uit de bloemen en maken er honing van. De imker zorgt goed voor de bijen en haalt de honing voor de mensen uit de kast en geeft de bijen suiker terug.

Bijen zijn onmisbare diertjes voor de natuur, omdat ze veel bloemen bestuiven.

Veel bloemen kunnen alleen maar zaad maken als ze bestoven zijn door insecten of de wind.

BORDJE 6**DISTELS**

Loop naar bordje 6.

Hier staan veel distels. Ga met de kinderen kijken wat voor zaad er in de distels zit.

Neem een uitgebloeide distelbloem (heel voorzichtig, hij kan prikken) en trek er de pluisjes vanaf, geef ieder kind een pluisje en kijk nu allen goed hoe het pluisje eruit ziet.

Kijk eens goed naar de tekening van de paardebloem op bladzijde 11, lijkt het daar niet veel op?

Neem het pluisje tussen je vingers boven je mond en probeer het hoog in de lucht te blazen, wie komt het hoogst?

(akker-)distel

BORDJE 7**OOK NOTEN ZIJN ZADEN**

Achter de insectenmuur staan grote eikenbomen met eikeltjes. Het woord noot gebruiken we voor een vrucht met een harde schil en met 1 zaad, dus een eikeltje is ook een noot.

Welke noten kennen jullie?
Welke vinden jullie lekker?

De eekhoorn vindt eikels en beukenootjes heel lekker. In de herfst gaat hij heel veel nootjes verzamelen voor de winter. Die stopt hij onder de grond, maar hij kan ze niet altijd terugvinden.

Daarom kiemen die in de grond en komen er weer nieuwe eikenbomen en beukenbomen.

Versje: De allermooiste dingen

Met boortjes, met hamertjes en zaagjes
Zetten de kabouters ieder jaar
Van beukenootjes, eikels en kastanjes
De allermooiste dingen in elkaar.

Ze maken kleine hondjes en giraffen,
Zelfs paardjes waar je leuk mee spelen kan.
Ook poppetjes en dennenappel-clowntjes,
Ze maken er een prachtig circus van.

Ze knutselen een egeltje vol stokjes
En maken een leuke kleine beer.
Dus vind je ooit wat eikels en
kastanjes,
Probeer het zelf dan ook
maar eens een keer.

BORDJE 8**EINDE VAN DE RONDWANDELING**

We lopen nu door tot we weer bij De Wingerd zijn. Daar liggen op een tafel verschillende boekjes en zaden om te bekijken en te proeven.

Je weet nu alles van zaden op reis. Kun je de volgende puzzel oplossen?

Wat hoort bij elkaar?

Trek maar een lijntje.

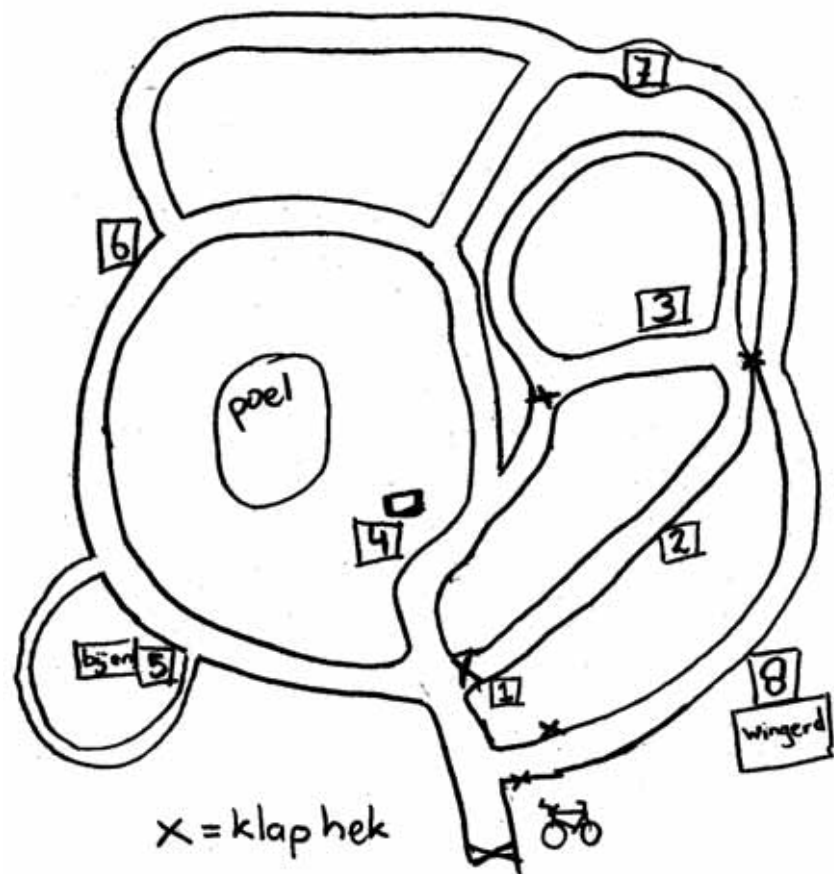

Tot slot nog een leuk kleurplaatje over de zadjes van het viooltje, en de mieren die daar zo dol op zijn.

Wij hopen je vlug weer eens terug te zien in onze natuurtuin. Daag!!

Plattegrond

Aan dit boekje werkten mee Lia, Paula, Afke en Henriëtte.
 Bron: documentatiemateriaal IVN afd. Valkenswaard en afd. Bergeijk-
 Eersel